

Ése de dóne ori in septemáná: **Joi-a** si **Dómíneo'a**; éra candu va pretinde importantia materieloru, va ési de trei séu de patru ori in septemana.

Pretíulu de prenumeratiune,
 pentru Austria:
 pe anu întregu 8 fl. v. a.
 „ diumetate de anu 4 fl. v. a.
 „ patrariu 2 fl. v. a.
 pentru Romania si strainetate:
 „ anu întregu 12 fl. v. a.
 „ diumetate de anu 6 fl. v. a.

ALBINA

Prenumeratiuni se facu la toti dd. core-
 spondinti nostri, si de a dreptulu la Redac-
 tiunea **Stationsgasse Nr. 1**, unde
 sunt a se adresa si corespondentiile, ce prive-
 scu Redactiunea, administratiunea sau
 speditur'a; câte vor fi nefrancate, nu se vor
 primi, éra cele anonime nu se vor publica

Pentru anuncie si alte comunicatiuni de
 intereseu privatu — se raspunde câte 7 cr.
 pe linia; repetiriile se facu cu pretiu sca-
 diutu. Pretíulu timbrului câte 80 cr. pen-
 tru una data se antecipa.

Invitare de prenumeratiune

„ALBINA“

pre semestrulu anului curiute alu II-lea, resp. patrariulu alu III-lea, cu pretiurile ce se vedu in fruntea foii.

Cu multa parere de reu reflectámu cá, desi suntemu trecutii 14 dile peste 1. iuliu, totu ni mai lipsescu aprópe 200 din nrulu stimatiloru nostri prenume-
 ranti de pana aci. Astadi speditiunea nó-
 stra nu este de cátu 1050.

Rogámu deci, a grabi cu tramiterea prenumeratiuniloru, ca se nu ne incur-
 camu pré tare. — **Redactiunea.**

Budapesta, in 25 iuliu n. 1874.

Precum credemu cá — din nru in nru se potu convinge onorabili cetitori ai nostri, Diet'a ung. este, carea in acestu timpu ni absorbé mai totu timpulu si spatiulu.

Suntemu convinsi, cá nimenea dintre cei-ce au o ideia despre importantia celoru ce se desbatu si decídu astadi in Dieta, nu ni va luá in nume de reu acésta atentiune si sollicitudine, cu carea le petrecemu si le însemnám.

Nu pentru aceea o facemu, cá dóra am avé a notá rezultate inbucuratorie pentru noi si mangaitorie de poporu, — vai, de parte suntemu de atare credintia! — de multu noi am desvetiatu pre publiculu nostru d'a asteptá ceva bine, ceva adevératu folositoriu de la domnia ce astadi stau in fruntea afaceriloru, la guvernii si in legelatiune; ci — tocmai din contra, o facemu pentru de a convinge pe de plinu, cá — de la acesti ómeni nu este d'a se asteptá chiar nici unu bine, nici intr'o privintia, nici o vindecare a nedreptatiloru suferite, nici o restituiere a drepturiloru, confiscate arbitrarmente.

Luptele de astadi in Dieta, sunt numai pentru de a demascá pre ciarlatanii, cari mistifica si insiéla lumea, si a nume pre poporul guvernatu de ei, proclamandu-se de *liberali*, de *democrati*, de *drepti*, de patrioti mari, precandu dupa masc'a loru rangesce hid'a facia a fariseiloru politici, a egoistiloru impetriti in patim'a conspiratoriu contra poporului si progresului generalu! De asemenea — potemu dejá s'o spunemu, cá aceste lupte ni sunt — dora ultim'a proba despre valórea deputatiloru nostri din drept'a si din stanga!

Déca si dupa aceste probe despre — guvernii si guvernementalii nostri, despre anim'a si portarea loru pre facia, poporul nostru nu-si va deschide ochii ca se véda, si nu se va scí feri — la rondulu seu de amagire: apoi atunci — fie vin'a si peccatulu lui! — Noi ni facemu detorintia nostra sacra; si de aceea rogámu, ca se fimu scusati, déca vrendu a ni implini cu scumpetate acésta detorintia, remaserám in restantia, cu multe sute ce ni se trimitu de diosu si pre cari ale publicá — reconóscemu cá detorimii parteculariloru.

Ni s'au agramaditu manuscrisele private ca nici o data; n'avemu insa ce face, pre cátu timpu interesulu generale superioru ni ia totu timpulu si spatiulu, încátu abia ajungemu a urmari celelalte mácar numai cu cevási atentiune.

De altmíntre Diet'a cu desbaterea aspra novelei eleptorali a ajunsu la §. 12, care dejá a patr'a dia se cerne, forca *mácar cátu* de pucinu partitele se se fie apropiatu un'a de pusetiunea ce-

leialalte! Este acestu alu 12. § unulu dintre cele mai rafinate si periculóse, cuprindendu dispusetiuni machiavelistice, cari in manele murdarie de abusu ale agentiloru guvernului, concede a independá de la urna, si asiadara a scóte din Dieta pre — ori care deputatu ce nu i vine la socotéla. —

Dintre deputatii nationali la acestu §. si-redicá vócea dlu *P. Desseanu*, si — pentru priceperea importantiei acestui-a §. avisámu la raportulu ce vom face despre desbateri si la discursurile ce vom publicá. —

Tocma pre candu incheiám ecostea, ni vine la conociintia, cá amintitulu §. 12 pe la 2 dupa médiadi a ajunsu la votare si primire.

Cea-ce fórté ne dóre e, cá multi chiar dintre ai nostri *lipsira de la votu*, pre ca ndu déca opostiunile si nationalii cátu-va erau mai bine reprezentati, poteau se invinga, ba la punctulu 2, carele despoia de dreptu pana si pre cei din arestu provisoriu, invingeau déca aveau numai inca unu votu indemana; cáci aci voturile se impartira cu totulu asemenea, 129 contra 129, dar presiedintele *Perczel* decise pentru partit'a guvernului!

Astfelu — de multe ori se perdu cause si drepturi, pentru negrigintia chiar a reprezentantileru poporului!!

Budapesta, in 25 iuliu n. 1874

Francia, biét'a de ea, in manele lui *Mac-Mahon* si ale camaraderiei sale monarchistice, nu póte se pasiesca nainte, nu póte se ese din ghiarele egoismului si particularismului, ce de trei ani si mai bine o tienu inlestata, — nu póte se se constituésca stabiliminte, ca se-si asecure progresulu liberu, dezvoltarea fórtieloru, recáscigarea rangului ce i compete in Europa.

Fiii cei degenerati ai ei, fora idei sublime si fora insufletire patriotica si nationala adevérata, cuprinsi si condusi de cinismulu si materialismulu modernu, nu se gandescu. — dóra nu sunt capabili a se gandí — de alt'a, de cátu: cum se ocupe si cum se-si asecure domnia si influintia loru pre cont'a védiei si poterii publice, pe cont'a poporului francesu!

Alalta-ieri joi, *adunarea nationale din Versalia*, avendu a se pronuncia asupra propunerii lui *Perier*, pentru proclamarea definitiva a Republicei si organizarea ei cu presidiulu lui *Mac-Mahon* in frunte, acésta propunere, nerecomendata de comisiunea constitutióra de 30, si combatuta de generalulu, ministru-presiedinte *Cissey*, carele dechiará in numele guvernului cá — nu vede salutea tierii in proclamarea doctrinaria a Republicei, — cu 374 de voturi contra 333 fú respinsa. Ei, dar prin acésta nici nu s'a lamuritu de feliu starea lucrurilor; cáci o propunere din partea lui *Wallon*, ca se se organizesie pe locu septenatulu lui *Mac-Mahon*, inca cadíu, si inca cu 637 voturi contra numai a 33; in fine o propunere din partea lui *Molleville*, pentru *dissolverea adunári* asemenea fú respinsa cu 369 voturi contra 340.

Astfelu dara marit'a adunare ea insasi si-votá nepotintia, dar — totu de o data si lungirea vietii sale nepotintiose — pana Ddiu mai scie candu!

De altmíntrelea adunarea primi, a se porogá pon' la Decemvre, indata ce va fi terminata statorirea bugetului.

Remane va se dica, confusiunea si incertitudinea, si prin urmare neliniscea publica de pana acuma in Francia. —

„Pressa“ din Buouresci,

descriindu solenitatea distribuirii de premia in capital'a Romantei, in dilele de 29 si 30 iuniu si 1. iuliu cal. v. — precum amintíramu dejá in nrulu precedinte alu acestei foi, aduce

despre acésta solenitate, carea in Romania mereu s'a intrudusu de o adevérata sorbátoria *nationala-publica-politica*, intre altele, aceste — date si consideratiuni, ce credemu cá merita, ca fie-care Romanu de anima se le cunósca si apretiéscá:

„De trei dile tiene serbatórea copiiloru, a eleviloru si eleveloru, a nozeloru generatiuni, cari pórtá in peptulu loru viitoriulu patriei, cari se prepara prin labóre, prin o nobile emulatiune si lupta intelectuala, la o lupta si mai mare, la invingerea ignorantiei, a valuriloru pasiunei si a greutatiloru vietiei.

„Pe bancele scolei se deprinde copilulu cu labórea inteleptuale, cu paciintia si disciplina, cu iubirea de detoria, de patria si Ddiu. Acolo se formédia inteligintia prin luminele sciintiei, si anim'a prin inspirarea sentimentiloru nobili, a ideiloru sanetóse si aspiratiuniloru generóse. Pe bancele scolei se contractédia amicitiele sincere si suvenirile nesterse, cu cari se reintálnescu viitorii cetatienii pe scen'a cea mare a vietiei sociali; pe bancele scolei se confrunta junii studiosi unii cu altii, incepu a intielege adevérat'a egalitate painteá sciintiei si a meritului, si candu diu'a distribuirei premiiloru sosese, ei invétia a distinge intre meritu si demeritu, si a semti bucuria recompensei.

Este o dia de bucuria sufletésca, de incuragiare si imbarbare aceea a distribuirei premiiloru.

De trei dile elevii si elevele, parintii, mamele si unu numerosu publicu se imbudiescu prin salele Universitatii nóstre spre a impartesi bucuria acestei solemne intruoiri.

In prima di, 29 iuniu, s'a facutu distribuirea premiiloru la elevii din *Liceu, Gimnasia, Seminarie, Scól'a comerciale, si Scól'a normale primaria*. Sal'a érá plina de unu numerosu publicu, parintii, mame si rude ale eleviloru premiati, cari aveau ochii atentiti si plini de o viua bucuria la vederea încoronárii si recompensárii copiiloru studiosi. Dlu Ministru alu Instructiunii publice, *Titu Maiorescu*, asistatu de dlu *Al. Odobescu*, delegatu alu onor. consiliu de Instructiune publica, si dlu directore alu Ministerului, distribuiau corónele si cártile premiatiloru. La 30 iuniu a avutu locu distribuirea premiiloru la elevele de la scól'a contrale de fete, de la ester-natele secundarie si dela scótele de culori.

Adi, la 1 iuliu, s'a distribuitu premiele la baietii din scótele primarie din diferitele culori; dlu ministru Maiorescu asistatu de dlu Teodoru Rosetti, membru Curtei de Casa-tiune si de dlu directore alu ministerului, distribuiau premiele.

Instructiunea si educatiunea copiiloru merita tóta sollicitudinea guvernului si a parintiloru. Dicemu si a parintiloru, cáci fara ingrigirea si stáruintia loru, guvernulu nu ar potea face nimicu, chiar candu instructiunea e gratuita. De prisose a mai adauge, cá in ce priveste educatiunea fetelor, raspunderea cade mai multu asupra mamelor si cá celu mai bunu mentore pentru fete este ingrigirea si búulu esemplu alu mamelor.

Numerulu eleviloru, cari se instruiescu si pórtá *lumin'a*, si numerulu celoru ce pórtá *arma* pentru aপররা patriei, formédia impreuna *termometrulu*, cu care se mesóra gradulu de dezvoltare si de vitalitate alu unei natiuni. De aceea vom dá si noi óre-cari cifre, ce esprimu multu mai elocinte gradulu instructiunii la noi. In tabloulu sinopticu alu ministerului pe anulu scolariu 1873-74, se constata cá numerulu *scóteloru rurali* este de 2120; numerulu institutoriloru si institutorieloru e de 2095, éra numerulu scolariloru, baieti si fete, e de 56,853. In orasie avemu

135 de scóte primarie de baieti si 110 scóte de fete; éra elevi si eleve peste totu 25,864. Avemu in tierra 17 gimnasia, 6 licee, 8 seminaria; éra elevi peste totu 5437. — Pentru invetiamentulu superioru avemu doue *Universitati*, un'a in Iasi si alt'a in Bucuresci. Mai avemu, ca simplu inceputu, mai multe scóte de meserii in diferite judetie si cari ar fi de doritu se se immultésca.

Mai avemu si 2 scóte de comerciu, 8 scóte *normale*, 1 scóla de veterinaria, care ar trebui mai bine dezvoltata; 2 scóte de musica si 2 de belle arti, celu pucinu ca inceputu. Invetiamentulu privatu si internatele s'au immultitu si merita tóta atentiunea. Avemu 240 de asemenea institute pentru ambele sexe in tierra; érá numerulu eleviloru si eleveloru se suie la 12,200. Se intielege cá in Bucuresci, ude avemu Licee si 3 Gimnasia, imultiplu internatelor, ai carora elevi frecentédia aceste scóte, sunt mai multe. Avem internatele *Rivresanu, Bukoltier, Libertatea, Seicaru*, internatul d-lui *Alexandrescu Urechia* si altele. Tot astfelu avemu in Bucuresci mai multe Internate de fete fórté bune, intre cari internatul *Blaremburg* merita reputatiunea sa. Nu mai vorbim de *Asilulu Elena* si alte institute fórté folositorie societatii, nici de scól'a de Agricultura, care este fórté bine condusa de dlu *Aurelianu*, si care merita o vorbire speciale.

Vom incheia acestu rapede studiu cu câte-va cuvinte asupra noului internatu alu d-lui Urechia, a carui organizare se gasese in conditiunile cele mai bune si mai complete de cátu ori care institutu de felulu acésta. Pe langa conditiunile de bunu scólu, a scómotulu orasiului la sosea, in midiloculu gradineloru, acésta are unu Liceu completatu in interiorulu Institutului, unde vinu de-si predau lectiunile peste 20 profesori; are sistemele de instructiune cele mai moderne; o curatienia rara, o ordine si organizare sistematica. Instrumente de chimia, pentru istoria naturale, gimnastica si exercitii de arme; nimicu nu lipsese. Unu asemenea institutu ar dispensá pe parintii de familie de a-si mai tramite copii prin strainetate — *pre de mici*, cea-ce este o gresita sistema. Noi credemu cá copiii nu trebuie a-si parasi tier'a, de cátu dupa ce au terminu celu pucinu studiele Liceului, déca nu si ale vre-unei facultati. Multi parinti se scumpescu a platí aici ceva mai multu, si cheltuescu si mai multu in strainetate, gresindu directiunea unei educatiuni instructive si nationali.

Ni a parutu fórté bine candu am vedíutu cá *exercitiulu armelor* s'a introdusu prin mai tóte scótele si internatele. Am vedíutu cu placere pe elevii dlu *Urechia*, presentandu arm'a cu uniform'a de garda; pe elevii Institutului *Libertatea*, presentandu in sal'a Ate-neului arm'a si priimindu corón'a instructiunii pe caciulu lui Mihaiu, in uniform'a de *militiani*. Astfelu dara avurámu fericirea a vedé pe copiii nostri, crescendu cu *cartea intr'o mana* si cu *arm'a intr'alt'a*.

Ni a parutu fórté bine candu am vedíutu cá *exercitiulu armelor* s'a introdusu prin mai tóte scótele si internatele. Am vedíutu cu placere pe elevii dlu *Urechia*, presentandu arm'a cu uniform'a de garda; pe elevii Institutului *Libertatea*, presentandu in sal'a Ate-neului arm'a si priimindu corón'a instructiunii pe caciulu lui Mihaiu, in uniform'a de *militiani*. Astfelu dara avurámu fericirea a vedé pe copiii nostri, crescendu cu *cartea intr'o mana* si cu *arm'a intr'alt'a*.

¹⁾ Seminariale in Romania inca cuprindú clási gimnasiai dupa tóta form'a, si asiá nrulu gimnasialoru, mari si mici, este 31. Destulu de mare. — *Red. Alb.*

²⁾ Scótele de meserii sunt scótele — asiá numite *reali* ale nóstre. In acestu punta Romania este fórté se-
 raca! — *Red. Alb.*

³⁾ Scótele normale sunt propriamente *preparandie*, in cari se crescu invetiatori pentru scótele rarali, dar — inca pré pucinu dezvoltate. — *Red. Alb.*

⁴⁾ Si inca Seminarulu centrale, érá liceu completu. — *Red. Alb.*

⁵⁾ Langa Bucuresci, la *Forestreu*; unu institutu frumosu si demnu de tierra, cu internatu pe specele statului. — *Red. Alb.*

⁶⁾ Intr'adeveru, unu ce mai frumosu, mai perfectu — n'am vedíutu nici chiar la espusetiunea din Viena! Conóscemu institute private si cu internate grandiose in Viena, dar institutul dlu *Urechia* — nu se potu asemená nici intr'o privintia. Dlu *Urechia* a adunatu si realizatu la sine totu ce s'a aflatu bunu si frumosu in lume in acésta privintia. — *Red. Alb.*

Diet'a Ungariei.

In *sediinta de luni, 13 iuliu n. a. c.* sub presidiul ordenariu, prezentandu-se petitiuni, ce se stramisera comisiunii petitionarie.

G. Bartal, min. de comertiu, raspunde, la interelatiunea lui I. Paczolay, relativa la scutirea de tasse vamali pentru importurile de bucate din Romania si Serbia, spunendu, ca — fiindu scutirea basata pe contractu, va inceta numai in septemvru a. c.

I. Paczolay, accentuandu, ca min. ar fi potutu conta pe aprobarea legelatiunii, daca curma acesta imunitate, fiindu ea contra intereselor Ungariei, — nu primesce raspunsulu.

Cu 91 contra 90 voturi raspunsulu ministrului nu se primesce.

I. Steiger cere ca se se desbata de odata atatu conventiunea cu Romania catu si proiectulu de lege asupra concessiunii liniei ferate Temisiora-Rusiavia.

Dupa o disputa, la care participa mai multi oratori, corerea se respinge.

E. Simonyi cere in intielesulu regulamentulu de casa, ca se se fiesodia o dia, pentru a desbata asupra raspunsulu de astadi a min. G. Bartal. — Cas'a inse nu primesce a aduce in acesta chestiune o decisiune definitiva astadi.

Urma ordenea de di: *desbaterea asupra conventiunii de junctiuni de caii ferate cu Romania.*

I. Polya, raport. comisiunii centrali, accentua necesitatea junctiunii liniei ferate din Ardealu cu Orientele si de aci — aretandu folosulu statulu prin junctiunea de la Brasiovu, sustiene ca a trebuitu se se conceda si cea pre la Rusiavia, caici altu cum nu se potea pune la celea cea de la Brasiovu. Intona in urma ca conventiunea presente o recomandanda forte tare si starea financiale a Ungariei.

Min. de comunicatiune, I. Zichy accentua, ca daca pote ave Ungaria vro chiamare economica, atunci aceea nu pote fi alta, decatu d'a fi medilocit'ria comertulu intre occidentu si oriente. De aci deduce necesitatea junctiunilor de cai ferate ale Ungariei cu Romania. Dupa aceasta se se apere exportabilitatea ei facia cu interesele Ungariei, legate de incepciunea linielor Ungariei cu Romania la Rusiavia si Brasiovu. Min. recunose, ca transportarea de la Galatiu spre marea germana intru adeveru se pote mai usioru prin Galitia, caici e mai scurta calea; dar transportarea de la Varna, Giurgiu si Bucuresti trebuie se se temple numai prin Ungaria, fiindu pre aci cea mai scurta cale. Dintre punctele posibili de incepciune la Brasiovu, si anume dintre Oituzu, Buzeu si Timisiu, areta, ca — considerandu transportulu dela Galatiu, Bucuresti, Varna si Giurgiu la unu locu, celu mai potrivit punctu este numai Timisiulu. Accentua aci ca — avendu Ungaria celu mai mare interesu se traea transportulu orientale prin Ardealu, neconditionatu a trebuitu se se medilocesca junctiunea pre la Brasiovu; in loculu acestei-a inse trebu a face o concessiune favoritoria si Romaniei, incepciunea adaca la Rusiavia. Ambele incepetari inse min. tiene, ca sunt favoritorii, pentru Ungaria, de-ora-ce transitulu se va face in proportiune considerabile pre teritoriulu Ungariei.

Dupa acestea trece la aperiarea concessiunilor linielor Brasiovu-Timisiu si Temisiora-Rusiavia. In catu pentru prima promite proiectu de lege pentru sesiunea de la toamna; accentu inse aci ca spesele acestei liniei se potu urea cam la 4 1/2 mil., pre candu linia de la Brasiovu la Oituzu ar costa 10, er cea la Buzeu 9 mil. si de aci areta deci, ca Timisiulu e celu mai potrivit punctu de incepciune. In catu pentru linia Temisiora — Rusiavia, min. sustiene, ca este forte favoritoria, de ora ce societatea caii de statu austriace nu cere nici o garantie insemnata, ceea ce e forte caracteristicu si datoriu de totu pentru Ungaria in pusiunea ei de crisa financiara. Temerile, ca acesta societate va porta o politica de tarifa stricatiosa Ungariei, cadu lovite de acea imprejurare, ca ea nu pote lucra contra stipulatiunilor contractuali, er de alta parte pe o alternativa se vor face dispusiuni de regularea tarifelor diferentiale, care se vor trage in combinare

societatilor de cai ferate din Ungaria, considerandu-se apoi interesele comune.

In urma accentua, ca comunicatiunea preste ambele puncte de incepciune are se se deschida in unulu si acelasi tempu, ceea ce garantea stipulatiunile conventiunii. Recomanda deci acceptarea proiectulu in generalu.

I. Helfy ataca proiectulu ca stricatiou intereselor Ungariei; ca unulu ce nu espune de ajunsu greutatile ce sunt de a se delaturá la claderea liniei Brasiovu-Timisiu; ca unulu ce nu dá destula garantia, ca ambele linie se vor deschide in unulu si acelasi tempu, si in urma ca unulu ce dá interesele industriali si comerciali ale Ungariei parte cu totulu in mane straine, — parte sub influinta acestora. De aci cere respingerea proiectulu si avisarea regimulu se deschida pertraptari noue cu Romania, pre o base mai corespondentia intereselor de totu soiulu ale Ungariei si se presenta apoi unu proiectu nou la unu tempu, candu statulu se fie liberu de ori ce presiune.

C. Tisza nu primesce proiectulu, de ora ce elu produce in Ungaria cea mai rea cale ferata dintre cele multe tote rele ce avemu pana acu. Tisza ar potea primi proiectulu numai, candu acest'a ar asigura pre deplinu, ca: ambele cai se vor deschide de o data; ca prin incepciunea de la Orsiova nu se va atrage pre acesta linia totu transitulu spre occidentu si nordu, remanendu astu-feliu linia de la Brasiovu pe diosu; si in urma candu s'ar asigura pre deplinu, ca tarifele de diferentia se vor regula asiá, catu se nu fie spre dauna Ungariei.

A. Maday si E. Vargies plodedia pentru proiectu, er L. Papp propune ca — respingendu se proiectulu, se se deschida de nou portraptari cu Romania, pentru de a se redica mai antaiu liniile de la Rusiavia si Oituzu, inse in unulu si acelasi tempu.

Sediinta se redica la 1/3 ora d. m.

In *sediinta de marti, 14 iuliu n. a. c.*, dupa cele formali si dupa prescutarea de petitiuni — ce se stramisera comisiunii petitionarie

Urma ordenea de di: *desbaterea asupra conventiunii cu Romania.*

G. Csah cere respingerea conventiunii, ca a uneia ce nu aperi din de ajunsu interesele tieriei.

A. Tavaszi, accentuandu necesitatea junctiunii cailor ferate ungurene cu ale Romaniei, areta avantajele conventiunii de sub intrebare si de aci cere primirea proiectulu ca base a desbaterii speciale.

C. Ghiczy areta, ca junctiunile de sub intrebare nu se potu considera nici caudu ca unele ce ar intentiona ajungerea de interese locali si private, dupa cum fu casulu mai la tote caile ferate de pana aci in Ungaria, — ci aceste linie ferate de incepciune cu Romania privescu numai interesele comune ale tieriei; si cu tote acestea ele nici ca nu-su garantate de statu casi cele de pana aci. Accentua apoi, ca conventiunea cu Romania nu e nici de catu potrivit a o respinge, de-ora-ce prin acest'a s'ar comite unu actu contra opiniunii publice din Ungaria, carea de siese ani cere imperiosu incepciunea de cai ferate cu Romania, si in urm'a carei opiniuni — legela tiunea Ungariei la 1872 chiar fu adusa la acelu punctu, in catu primu o conventiune de acesta natura, numai catu sub conditiuni mai nefavoritorie pentru Ungaria — primindu-se adaca ca puncte de incepciune Orsiova si Vulcanulu si oblegandu-se Ungaria totu odata se iea asupra-si garantia chiar si pentru linia de pre teritoriulu romanu dintre Brasiovu — Ploiesci ori Buzeu, ceea-ce tocmai naseu in camerile din Bucuresti in-grigiri, si produse respingerea conventiunii, caici se dicea: „Timeo Danaos et dona ferentes.“

Areta apoi necesitatea junctiunilor de sub intrebare, desvelindu totu o data neoposibilitatea d'a se incungiuá Ungaria prin vr'unu muru chinezu si asiá d'a se opune nisuintei si intereselor comerciali ale Europei.

De aci trece se areta insemnata acestor doue junctiuni si binefacerea lor pentru Ungaria. Vorbitoriulu sustiene ca aceste doue junctiuni completedia retieua de cai ferate a comertulu european, fiindu ele medilocit'rie intre apusu si resaritu, si intre sudu si media-nopte. Daca negutiatorilor din Ungaria li se dá possibilitatea a participa,

prin aceste doue junctiuni, in comertulu de transitu, — vorbitoriulu tiene ca s'a adasu o mare petra la consolidarea si bunastarea Ungariei; er daca nu voru participa, atunci peccatulu va fi a lor. Mai areta aci ca junctiunile de sub intrebare, si specialmente cea de la Orsiova, deschidu o cale noua, spre oriente si apoi pre mare spre apusu, pentru produsele crude ale Ungariei. Daca se crede, ca granele romane nu vor pote face concurentia celor ungurene in piatile nordice: atunci totu frica de acesta conventiune cade. Daca inse se crede, ca granele romane, desi e mai departata calea din Romania prin Ungaria pana spre nordu, totusi vor pote face concurentia granelor ungurene in piatile nordice: atunci sigranele ungurene, mergendu spre Galatiu si de aci pre mare spre apusu, inca trebuie se pote face concurentia in piatile apusene atatu granelor romane, catu si celor ruse.

Espunendu acesta alternativa, vorbitoriulu trece si areta, ca cu tarifa diferentiale societatea drumurilor ferate de statu nu pote e ajute numai produsele romane, ci si cele ungurene; caici de o parte facenlu-se favoruri de tarifa pentru transitulu de grane, se face si 'n o direptiune si 'n alta, adaca granelor ungurene spre Galatiu pentru apusu, — er de alta parte favoruri esceptionali pentru granele romane se potu face numai pre teritoriulu romanu pana la Orsiova, de aci inse i se potu paralisa favorurile prin celelalte linie ferate ale Ungariei.

Cu unu cuventu, vorbitoriulu areta prin cifre, ca tarifele diferentiale nu potu aduca granele romane se face concurentia celor ungurene in nici unu piatlu din nordu, si chiar candu le ar straporta societatea caii ferate de statu tocmai gratis; er cu acesta ocaziune areta totu odata vorbitoriulu, ca o esagoraiu si nedreptu, ba periculosu chiar pentru Ungaria a pretinde, ca se se regulede tarifele in una tiera sub influintelo guvernelor straine.

Mai reflecta, ca sunt forte multe si sufficienti garantiele, ca caile ferate de impreunare se voru deschide in unulu si acelasi tempu. Specialmente inse intona, ca Romania si-a tienutu cuventulu totu de a un'a, ba — avendu nefericirea cu Strousberg, si-a platitu garantiale de 18 — 20 mil. fr. nu ca Ungaria, si de aci apoi are si acu creditu in piatile europene.

In urma mai areta, ca conventiunea presente nu se pote privi ca presiunata, de ora ce o mai favoritoria pentru Ungaria, de catu cum fu cea incheiata la 1872; er a presentá vr'unu proiectu nou nu este de asteptatu, de ora ce creditulu Ungariei e pre multu tempu struncinatu si nu se pote consolida de catu prin intreprinderea si ducerea in indeplinire a totu ce pote se regulede casa statulu, dupa cum face si Romania, carea in urmarea tieriei cuventulu si implenirii detorintelor luete asupra-si — are creditu in tote piatile Europei.

Recomanda acceptarea proiectulu ca base a desbaterii speciale.

B. Orban se alipese propunerii lui L. Papp.

G. Raday primesce proiectulu, numai ca se nu se provoce o crisa ministeriale prin reieptarea lui.

Sediinta se redica la 1/2 ora d. m.

In *sediinta de mercuri, 15 iuliu n. a. c.* sub presidiul ordenariu, dupa cele formali se trece la ordenea de di: *Continuarea desbaterii asupra conventiunii cu Romania.*

Min. I. Zichy, respingendu atacurile ce i se fecoru, ca adaca n'ar fi espusu fidelu spesele impreunate cu essecutarea liniei Brasiovu — Timisiu, areta, ca direptiunea caii ferate de statu unguresci ar fi calculatu acele spese la 10 si apoi la 9 mil., er in urm'a observariloru sectiunii tehnice din ministeriu si a organoloru inarinate mai nainte cu osaminarea strimtorii de la Timisiu — chiar aceea si direptiune a recunoscutu, ca calculu sou fu pre esagoratu. De aci dara sustiene, ca 4 1/2 mil. este o suma calculata de specialisti si de aceea domna de a fi privita ca cea mai verosimile, desi nu chiar nefalibile.

E. Simonyi nu e contra conventiunii, daca concessiunea ar considera interesele Ungariei. Aci se incerca inse a areta necorespondibilitatea, ba chiar inriurirea stricatiosa a concessiunii asupra buneii stari a Ungariei, si de aceea cere respingerea proiectulu.

G. Ioanovicu plededia pentru proiectulu regimulu.

I. Steiger sustiene, ca acestu proiectu este presiunatu de aceea, caici elu se presenta chiar acu, candu essecutarea incepciunii la Orsiova nu se pote concessiona, decatu societati de statu austriace, unei societati adaca, care — ca basata pre castigu, si avendu in man'a sa o linia de la Bucuresti pana la Pardubitiu — nu va necum se redice seu apere interesele Ungariei, ci mai multu — din poft'a de castigu, se pote cu dreptulu presupune, ca va cerea langedirea comertulu si delaturarea intereselor Ungariei. Areta, ca incepciunea de la Orsiova e espresa in forma de oblegamentu, er cea de la Timisiu numai in forma de promisiune, pre cum si ca tarifa diferentiale, la tota intempera, va pote procura granelor romane capacitatea d'a concuro cu cele ale Ungariei in piatile nordice, cu atatu mai vertosu, caici nu este posibilu ca noi se controlamu in o tiera straina, in Bucuresti, ca pre langa ce tarifa se transporta produsele. Espune corespondibilitatea liniei Orsiova-Aradu, si accentuandu ca prin conventiunea, resp. prin concessiunea de facia, se periclitata interesele capitalei Budapesta, desi e in credint'a ca prin respingerea proiectulu se va provoca o crisa ministeriale seu pote si finantiale, totusi — tienendu acestea de rele mai mici, de catu nimicica si ingroparea viitoriulu tieriei — votedia pentru respingerea proiectulu.

Toti oratorii inserisi deja — renuncia de la tribuna.

Se face votare nominala, si cu 166 contra 107 voturi proiectulu regimulu se ia in consideratiune pentru desbaterea speciale.

Sediinta se redica la 1/3 ora d. m.

In *Sediinta de joi, 16 iuliu n. a. c.* sub presidiul ordenariu, dupa cele formali, se facu unele interelatiuni de interesu secundariu, si se presenta petitiuni, ce se stramitu la comisiunea petitionaria.

Urma ordenea de di: *desbaterea speciala asupra conventiunii cu Romania.*

C. Csah face amendamentulu, ca se se incepciua linia Ungariei nu la Timisiu, ci la Oituzu

Acestu amendamentu se respinge, er conventiunea se primesce preste totu dupa cum o presentase regimulu.

Urma: *proiectulu de lege asupra concessiunii liniei Orsiova-Temisiora.*

Raportorele centrale, I. Polya, areta ca sub impregiurările finantiale presenti nici ca se pote concessiona cladirea acestei liniei pre langa conditiuni asiá de favoritorie, casi cele din proiectu, decatu societati de statu austriace. Accentua ca capitala Budapesta se fecoru forte multe favoruri din partea legelatiunii, si de aceea crede, ca capitala cunosca acestu si nu va pretinde ca se i se faca si atari favoruri, cari ar fi spre dauna comuna a patriei.

Recomanda acceptarea proiectulu ca base a desbaterii speciale.

B. Mariassy tiene ca prin concessiunarea acestei liniei la societatea caii ferate austriace, s'ar dá acestuia pre mare preponderantia asupra celorlalte societati de cai ferate din Ungaria. Mai adauge, ca prin cladirea liniei Orsiova-Temisiora nu s'ar potea paralisa concurentia liniei din Galitia spre nordu, si de aci conventiunea cu Romania, incatu incepciunea de la Orsiova, ar fi forte daunosa Ungariei. De aceea propune cladirea liniei Orsiova-Aradu ca mai scurta decatu cea de la Orsiova-Temisiora-Aradu.

E. Hazzar primesce proiectulu, de ora ce este uniculu, care se presentá pana aci fora a pretinde garantia de la statu. Totu o data intona, ca societatea austriaca inca nu a produsu nici o proba, ca intentionedia ingroparea prosperitatii Ungariei.

C. Tisza recunose ca s'a facutu multe favoruri capitalei, inse doresce ca se se mai faca. Scarmina apoi si elu tarifa diferentiale si areta, ca pre acesta cale se va face mare concurentia produselor Ungariei. Accentua ca concessiunea se face nu sub presiunea societati de cai ferate de statu austriace, ci sub influinta acoleru, de la cari are Ungaria d'a contrage imprumutulu votatu, si cari stau in legatura cu acesta societate. Recunose, ca pentru consolidarea creditulu Ungariei — legelatiunea trebuie se intreprinda toti pasii, prin cari numai se pote ajunge or-

denarea casei statului; doresc înse ca toti pasii acestia să fie în consonanță cu apărarea intereselor patriei. Espunendu apoi întruirea daunatōsa a acestei concessiunari, votedia contra proiectului.

Mai vorbescu cāti-va oratori parte contra, parte pentru proiectul regimului.

Punendu-se la votu, proiectul se primese cu majoritate ca base a dosbaterii speciale.

Sedint'a se radica la 2 ore d. m.

Discursulu

deputatului national Petru Nemesiu, rostitu în Casa reprezentativa a Ungariei, în sedint'a de la 18 iuliu a.c. la §. 5 alu novelei electorali.

Onorata Camera! În diu'a antai a desbarerei generali asupra prezentului proiectu de lege, adeca la începutul unei curente, am avutu onorea să prezentu unu proiectu de resolutiune, privitoriu la §-ulu ce astadi se afla în discusiunea speciale; deorace înse discusiunea generale a acestui § am încheiatu-o atunci, candu dlu dep. Dem. Bonciu, prezentatoriu opiniunoi separate, a espusu motivele acelei opiniuni separate, eu credu, că nu mai pote avé locu nici o revenire asupra proiectului meu de resolutiune, din care cauza deci me si contenescu de a mo mai ocupá de elu. Unu lucru înse totusi trebue să observu, si acel'a e, că: proiectulu meu de resolutiune a vroitu să fia unu avisu pentru procurarea si espunerea în Camera a dateloru privitorie la lamurirea censului de 8 fl. 40 cr. stabilitu în proiectulu de lege, încatu Camera la desbaterea acestei chestiuni, să se afle în conditiunile unei depline orientari, si astfelu să pota pronunці o resolutiune basata pe date autentice. Speru dara, că acestu avisu nu va remané fara efectu, si că dlu ministru de interne si-va procurá lamuririle necesarie în acest'a costiune, pe cari nu va întârdiá a le comunicá si cu noi.

Precum am disu deci, proiectulu meu de resolutiune fiindu resuflatu deja, nu me voiu ocupá de amenuntimile lui, ci voiu intrá în motivarea amendamentului ce am avutu onore să asternu; ceru dara voi'a onoratei Camere, pentru o scurta espunere de motive, ce voiu să facu.

În amendamentulu meu, D-loru, am espusu, că mai nainte de 48 în Transilvania erau trei soiuri de dare si anume: darea pamentului, darea viteloru si darea capului; că în cea ce privece darea pamentului, comunitatile erau distribuite în 4 categorii si anume: categoria I. care platiá contributiune de 84 cr. v. a.; categoria II. care platiá 70 cr.; categoria III. care platiá 55 cr. si categoria IV. care platiá 40 cr. v. a. Am espusu mai departe, cumea pro basea acestoi proportiuni contributive, alegatorii de cl. I. posedeau celu pucinu 13, cei de cl. II. 14, de cl. III. si VI. 18 jugere de pamentu, observandu totu o data, că în censulu de 8 fl. 40 cr. se cuprindea si darea viteloru. Am aretatu apoi, cum prin catastrulu introdusu la 1854, pamentulu ne mai fiindu clasificatu dupa cantitate, ci dupa proportiunea venitului curatu alu aceluia, si astfelu darea pamentului aratoriu a fostu de 66 cr. si minimulu de 6 cr. ér'la pamentulu de cōsa classandu-se dupa 5 calitáti, maximulu contributiunoi a fostu de 54 cr. si minimulu de 28 cr. În fine am pusu în evidentia si aceea că, dupa calculu generalu, contributiunea pamentului aratoriu s'a fissatu la 49 cr. ér' aceea a pamentului de cōsa la 74½ cr. în care se cuprindea si adausulu de dessarcinare a pamentului.

În conformitate cu acestu calculu, resulta deci, că cetatiunii doritori de a se înrolá între alegatori pro basea censului de 8 fl. 40 cr. trebuiá ca, pre langa adausulu pentru dessarcinarea pamentului, să poseáda celu pucinu 10 jugere de pamentu aratoriu si 5 jugere de cōsa, adeca tocmai atât'a, cātu posedeau la 48 alegatorii comuneloru de categoria II. Deora-ce apoi eu, în amendamentulu meu cu cea mai mare ponderositate accentuediu conservarea censului din 48, afliu de necesariu să supunu criticele acea restrictiune injusta, prevediuta în actualulu proiectu de lege, în censulu carei'a adausulu de dessarcinare a pamentului ar fi să se subtraga din conditiunile censului de 8 fl. 40 cr.

Pentru a combate acest'a rea intentiune, si pentru a sustiené amendamentulu meu,

gasescu de cuviintia mai nainte de tote a citá câte-va pasage din motivarea d-lui ministru. Éca ce se dice în decursulu acelei motivari:

„De la 48 înecce, ordinele ministeriali, emise în ajunurile de alegeri, nu au prevediutu în censulu electoralu nici darea capului, nici adausulu pentru dessarcinarea pamentului.

Mai departe se dice:

„Si fiindu că scopulu essentialu alu acestei legi este acel'a, de a conservá censulu stabilitu prin legile din 48 si prin usulu urmatu de atunci pana adi, n'am potutu introduce nici o schimbare în censulu din Transilvania, ci a trebuitu să dicu, că în censulu de 8 fl. 40 cr. nu este admisibila nici darea castigului personalu, nici adausulu de dessarcinare a pamentului.”

Si-acuma fia-mi permis, On. Camera, a demonstrá lips'a de fundamentu a acestei motivari.

Pentru acest'a înse, me gasescu necesitati a face orecri citatiuni din legi.

Să vedemu ce dice punctulu c) din §-lu 4, art. II. alu legoi Transilvanene de la 1848. Éta ce: „În comunele fara magistratu organizatu, se bucura de dreptulu electoralu toti acei cetatiuni cari, conformu listei contributiunale din an. c. 1848, platescu, afara de contributiunea personala, unu censu de celu pucinu 8 fl.”

Acést'a lege dara indica lamuritu, că numai darea personala este necomputabile la censulu de 8 fl. Să vedemu înse, — acest'a dispositiune a legoi fost-a ea ore aplicata cu acuratetia de catra guvernulu si mai în urma de catra ministru? În acest'a privintia norm'a de conduita atât'a guvernului, cātu si a ministerului, a fostu delințata prin §. 10 din totu aceea-si lege, care insarcinase pro guvernulu cu esecutarea afacerilor electorali. Acestu §. dice: „Guvernulu este autorisatu să puna în lucrare dispositiunea acestei legi, cu a-rea insarcinare, ca să modilocesca fara amânare conscriptiunea, respectivo alegorea membriloru îndreptatiti la votu, delaturandu tōto greutáti ce li-s'aru opune, si aplicandu dispositiunile necessari pentru sustienerea ordinei în decursulu alegoriloru, pre langa tinenerea în evidentia a regulamentului precizat prin art. 5 din legea (Ungariei) de la 1848, intru cātu acel'a nu jigneseo împrejurárilu si nu contrariédia spiritulu acestui § din lege, si astfelu în generalu se închieia cātu mai curendu tōto pregatirile pentru alegere.”

Aici se indica dostulu de claru, că guvernulu regeseu numai conscriptiunea, respectivo numai alegorea acoloru membri trebue s'o esoporedie, cari practica dreptulu electoralu. Numai cu afacerile conscriptiunoi, respectivo ale alegoroi si cu sustienerea ordinei a fostu dar autorisatu guvernulu regeseu, ér' nici decum cu interpretarea dispositiuniloru cuprinse în acestu articulu de lege.

Acuma fia-mi permis, On. Camera, să aretu procederea guvernului regeseu din 1848 si 1865. Guvernulu din 1848, basatu pre §. 10 din acest'a lege si-a si facutu datori'a în indeplinirea dispositiuniloru privitorie la regulamntarea alegoriloru; mai departe înse, — fia-i dissu spre lauda — nu s'a întinsu; nu s'a amestecat în nici unu feliu de interpretare a legoi, cea ce nici se tinea de resortulu seu, ci s'a marginitu a pune în aplicare numai liter'a legoi, respectivo a corespunde cu demnitate insarcinarii ce a primita. Pentru demonstrarea acestora, apolediu la îndrumárilu guvernului de atunci.

Nu totu astfelu a procesu înse si guvernulu de la 1865, atunci, candu si-a facutu dispositiunile pentru alegorea deputatorulu la Diet'a ultima, respectivo ostraordinaria — a Transilvaniei. Cu deosebire înse nu s'a conformatu detoritiei la an. 1866, candu, prin dispunerea datata din 10 ianuaru a aceluasi anu, dice, că: pre bas'a §-lui 10, articulu II. din legea transilvanena, „darea capului” din punctulu c) §. 4 alu aceluasi legi este a se interpretá astu-feliu, că, deorace acea dare este înlocuita prin contributiunea pentru cástigu personalu, trebue luata acest'a ca base de calculu; mai departe dice că trebue desconsiderate tote dispositiunile sistemului contributiunale de atunci, respectivo trebuescu eschise din censu speciile de dare, introduce prin catastro, precum si adausulu pentru dessarcinarea pamentului; prin acestu faptu deci, guvernulu respectivu a trecut prestu limitele insarcinarii primite la 48. Si ministerulu de interne a ereditu, că pote să sus-

tiena acest'a procedere ne legala, prin autorizatiunea cuprinsa în §. 3 din articulu 43 a legoi din 1868, privitoriu la uniunea Transilvaniei. Dar permita-mi-se, On. Camera, a ceti si acestu paragrafu: „Art. II. din legea provisoria de la 48, adusa în Clusiu, prin care se stabilece demarsi'a cetatiuniloru de pre teritoriulu Transilvaniei facia cu alegirile de deputati, remane în vigore, pana la alta dispositiune, ce legelatiunea va gasi de cuviintia.”

Tote acelea afaceri, cari pre bas'a ordinului grvernialu din 10 ianuaru 1866, si în censulu § lui 10 din art. II. alu amintitei legi, au fostu rezervate pentru guvernulu regeseu din Transilvania, de atunci înecce au intratu în sfer'a de competintia a ministerului de interne.

On. Camera! Eu asia credu, că deorace în acestu § s'a facutu provocare la art. II. §. 10 din legea de la 48, daca guvernulu din 66 ar fi si facutu o nelegalitate prin interpretarea legi, acest'a dispositiune numai intru atât'a are sensu, intru cātu se pote aplicá din §. 10, că adeca afacerile electorali sunt rezervate chibsiintiei ministerului de interne. Dar, on. Camera, voiu merge mai departe si daca aceste argumente n'ar fi satisfacatorié, me voiu invocá la legea de contributiune din 1868. În acest'a lege adausulu dessarcinarii este cuprinsu pretotindenea în cadrulu contributiunoi directe si numai pentru oficiile de comptabilitate esiste acea deosebire, că din estu adausu câte-va procento, pare-mi-se 30%, se inseriu pre sém'a fondului dessarcinarii pamentului, precum se inseriu 9% si din darea pamentului. Acest'a inea este dara unu argumentu, care nu justificá de locu eschiderea adausului pentru dessarcinarea pamentului din censulu electorale.

On. Camera! Vreu să punu în evidentia inca o împrejurare, si anume, că §. de facia, asia precumu este, se afla în contradicere cu celelalte dispositiuni din acestu capitu de lege; deorace punctulu b) din §. 3, daca mi-aducú bine aminte, dice: că dreptulu electoralu provine numai din o asiá proprietate de pamentu, a carei dare se platesce dupa unu venit curatu de 16 fl. Si aici, d-loru, de si dreptulu electoralu nu e basatu pre censulu de contributiune, dar la tota intemplantia e basatu pre darea directa a pamentului, din care nu e nici vorba că se pote subtrage adausulu dessarcinarii pamentului.

Mai departe, d-loru, daca mi-aducú bine aminte, punctele b, si c, din §. 6, vorbescu despre darea directa ce provine din venitul curatu alu pamentului si alu capitalului, aici apoi éra-si nu e substrasu adausulu dessarcinarii pamentului. Ér' §. 7 este basatu tocmai pre darea dupa venituri si în acest'a, dupa cum se scie, se cuprinde si darea castigului personalu. Aici dar' merge multu mai departe dispositiunea legoi, intru cātu adeca admite de basa pentru dreptulu electoralu nu numai adausulu dessarcinarii de pamentu, ci si darea castigului personalu.

Prin aceste deci, on. Camera, credu că am demonstratu, precumca amendamentulu meu este pentru conservarea dispositiuniloru legoi din 48, ér' nu pentru restrictiunoiu séu largirea acelor'a. Eu ceru numai interpretarea corecta a legi. Deci, dupa ce prin espunerile facute credu a fi demonstratu în deajunsu, că darea pentru dessarcinarea pamentului nu pote fi subtrassa din cadrulu censului electoralu, am onóre a recomandá onoratei Camere amendamentulu meu spre primire. —

Discursulu

deputatului national Demetriu Bonciu, rostitu în adunarea deputatorulu Ungariei, la 21 iulie, a. c. intru apărarea procederii sale la §. 5 alu novelei electorali.

On. Camera! (Interumperi: Renuncia! Să votám!) Sciu pré bine, că timpulu este forte protiosu, si cãldur'a o forte mare, atâtu de mare, încatu nu me insielu dacu credu, că tocmai pentru acest'a timpulu e asiá de protiosu cum n'a mai fostu póte nici odata. Cu tōte acestea, On. Adunare, atunci, candu este vorba de o parte asiá de considerabila a țierei, candu este vorba de influintia ce ea trebue să practice în actulu de formatiune a acestui corpu legelativu; candu este vorba,

pre cum dicu, de acea parte a țierei, care s'a bucuratu timpu îndelungatu de o constitutiune propria, autonoma si care în fine s'a unitu cu partea majora a țierei, fara ca pana adi actulu unirei să fie progresatu mai departe de stadiulu iniciatiunei, — atunci, dicu, candu este vorba de atâtea de-odata, eu credu On. Camera, că nu póte fi timpu atâtu de pretiosu, pre care să nu-lu consacrámu pana la estromitate pentru interesulu acestei chestiuni. Acést'a o pretinde de la noi trecutulu, presentele si viitoriulu Transilvaniei, o pretinde în fine interesulu si sperantia ce nutrimu pentru viitoriulu statului. Ceru dara voi'a, On. Camera, ca să vorbescu putienu asupra opiniunoi mele separate.

Toti amu plecatu, D-loru, din acelasi punctu de manecare, intru apărarea pozitiei noastre; din acelasi punctu amu plecatu si eu, din care au plecatu aci on. colegi, cari au vorbitu contra modificării censului, propusa de mine; toti adeca ni-amu basatu argumentele pe acelasi temeiu, adeca pe legile din 48. Deosebire între noi este numai, că eu me alipescu cu rigóre de liter'a si intentiunea legii din 48, pe candu on. colegi de opiniune contraria nu se tieniu asia tare de intentiunea pura a legelatiunei deatunci, ci mai multu de usulu, de practica introdusa cu timpulu în acea lege si deci densii voiescu a preface în lege acelu usu, acea practica.

Eu înse repetu, On. Camera, că în privintia legoi electorale din Transilvania, corpu legiitoriu nu este tenuity a se alipi cu strictotia de principiulu oi fundamentalu; fiindu inea, că on. Camera a admisu acelu principiu la discusiunea generala, vreu să me mai ocupu de acest'a chestiune. Dar nu potu lasá ne-atinsu inea odata acelu votu alu Adunării deputatorulu din 68, prin care legea electorala din Transilvania a fostu declarata de imposibila si prin care s'a decisu de urgente aducerea unei legi conformu si egale pentru țier'a întreaga. Apoi daca on. Camera singura nu cauta a dá valóre decisiuniloru sale, acest'a este o procedura, facia de carea încéta ori-ce mai de parte argumentare.

Dealtmintrelea dlu ministru de interne s'a încercatu a combate argumentele si datele espuse în opiniunea mea separate, pe care amu comunicat'o membriloru on. adunari; înse ce a combatutu? Aceea, că conformu relatiuniloru contributiunali din Transilvania, la 48, în comunele de cl. I. darea pamentului nu crá de 48, ci numai de 40 cr. adeca 70 cr. v. a. ér' nu 84, cumu amu aretatu eu. Eu, d-loru din capulu locului n'am atribuitu si nici nu atribuescu dateloru mele o autoritate infalibile; m'am nisuitu numai a-mi procurá, pe cātu am potutu, ore cari date autentice; cu tōte aceste primoseu rectificarea d-lui ministru. Din acest'a inea nu resulta totusi, că datele ar fi lipsite cu totul de base, ci celu multu numai atât'a, că censulu de 8 fl. 40 cr. corespunde unei posesiuni numai de 30 séu 28, ér' nu de 36 jugere, cum am disu eu.

On. Camera! Dlu ministru de interne si-a aparatu pozitiunea prin acelu argumentu, că în Ungaria aru fi diferita chiar si contributiunea corespundiatória unui 1/4 de sosiune. Éi bine, dar acest'a nu este unu argumentu contra mea, respectivo contra opiniunoi separate; căci daca esisite acest'a diferentia, aru trebui să se stérge, si să se introduca censulu uniformu, care în Transilvania nu póte fi diferitu, căci se basédia pe tōte motive de contributiune.

Dlu ministru în discursulu seu pune mare pondu pe darea dupa vite si, pentru a combate opiniunea mea, dice, că în Transilvania acelu ce nu avea pamentu, n'avrea decâtu să tiena atâtea vite, câte produceau o dare egala cu cifra censului, deorace darea viteloru inea orá admisa în censulu electoralu. Dar acestu argumentu alu d-lui ministru érași este în favorulu propunerei mele si este tocmai contra a dsale si a acelor'a, cari nu voru să admita în censu adausulu dessarcinarii de pamentu, care singuru aru poté recompensá eschiderea dării viteloru. Acest'a este unu argumentu, care probédia tocmai aceea, că la 48 în Transilvania nu se cerea, ca alegatoriu, pentru a-si poté esercici dreptulu, să poseáda vre-o mare cantitate de pamentu, pentru că avondu câte unu vite, legea de atunci i ascurá dreptulu electoralu, pre care legea de adi i-lu denéga.

On. Camera! dlu baronu Gavrilu Ke-

mény, in discursul său de sâmbătă trecută, a spus, că nu este corect, ca să schimbăm condițiile fundamentale ale legii electorale, prin o dispoziție laterală. Să ne iertăm însă d-lui baronul a-i spune sincermente, că dacă d-șă vede în dezbaterile acestui proiect de lege o dispoziție laterală, apoi atunci eu nu mi-potă întipăi, cându facem noi legi serioase și fundamentale? căci acestu proiect de lege electorală se află de mai multe luni de-a rândul în dezbateri, parte în secțiuni, parte în Camera; și apoi Corpul legiuitoriu din 68 prin §. 63 din legea de atunci spune apriat, că trebuie adusă o lege electorală pentru Transilvania. Ei bine, dar' de la 68 și până azi amblăm noi totu pe căi laterale? — Eu cred că această nu este cale laterală; deorace este vorba puru și simplu de îndreptarea legilor electorale; cându dara este vorba de îndreptare, nimic nu pōte fi mai justu, decât ca principalele fundamentale din lege, interpretate reu în decursul timpului, să se restabilească astufeliu, cum pretinde spiritul și intențiunea legii din 48. (Intrerumperi: Renunțiam! să votăm!)

Vedea, că On. Camera și-a pierdut răbdarea; din această considerație deci, voi face totu posibilu, pentru d-a-mi prescurtă esențialmente vorbirea. (Ilaritate.) Nu voi vorbi despre opiniunea separată ce am avut onorează a vi prezintă, deorace este tiparită și astufeliu ori cine pōte să o studieze; sum însă silitu a reflecta unele și altele, la cele ce mi s'au spus în ședința de sâmbătă trecută.

Rogu dar' On. Camera să binevoiescă a-mi acordă răbdarea atențiune, macaru numai până ce voi termina cu aceste.

Mai întâiu de toate vreau să reflectez asupra declarațiunii d-lui ministru de interne, care pentru mine — marturisesc — este foarte prețioasă, și prin care densulu dice, că a primitu cu bucurie vorbirea mea din 12 a curentei, adaogându totu o dată, că dacă totu deputații naționali ar ocupa aceeași pozițiune, pre care am ocupat-o eu, diferențele naționale ar fi foarte ușor de aplanat. Nu voi să mă pronunț în generalu despre conduită tuturor deputaților naționali, — dar eu cred On. Camera și d-le ministru, că deputații de o naționalitate cu mine, intru câtu li cunosc sentimentele și plecările, cu pucine excepțiuni — totu ocupa aceeași pozițiune, pre care o ocupă și eu, adevăru, despre care d-lui ministru a putut să se convingă și azi, cându a ascultat cu atăta atențiune discursul on. colegu Aless. Romanu. — Totu d-lui ministru dice mai departe, că eu am făcutu observațiuni asupra ne-aplicării corecte a legii de naționalitate, înse fără a arată cazuri concrete. Această este adevăratu, înse, cu permisiunea d-lui ministru promitu a-i prezenta asemenea cazuri ocașionalmente, pe cale privată. (Pră bine!) În Camera n'am voit să o facu, deorace marturisesc, că numai asi fi provocat prin ele cestiune de naționalitate.

Si acuma, d-șă vreau să facu câte-va observațiuni scurte asupra unor cuvinte din discursurile d-lor Gavrilu Kemény și Iuliu Horváth. Celu d'antăiu, vroidu să atace conduită deputaților romani, prin urmare și a mea, a spus, că dacă s'ar aduce căsuși de răbdare schimbare în consiliu electoral, atunci ar urmă erași ceea ce d-șă n'ar voi, a deca, că romanii erași aru intră în Reichsrath. Dar eu, vorbindu cele drepte, nu știu d-șă, ore cine sunt mai culpabili: acei ce au intrat, ori acei ce au provocat intrarea? — Din parte-mi știu înse atăta, că d-nii cancelari de atunci ai Ungariei și Transilvaniei, n'au fostu romani, cu toate acestea nu numai că d-șă au provocat intrarea, dar' au intrat chiar și d-șă în acelu Reichsrath. (Miscare.) D. baronul G. Kemény a mai spus apoi, că d-șă nu vrea să dea „carte blanchă“ romanilor, pentru că nu cumva aceia să mai renunțe la drepturile de cari se bucură încă. Ei bine, pe terenul acestu me unesc eu d. baronul și dicu și eu, că romanii din Transilvania nu trebuie ca să renunțe la nici unulu din drepturile lor. Scopulu acestui d-șă dara ne unesc pe amendo. Medilocele înse ne punu forte de parte pe unulu de altulu. Căci, pe cându eu voescu, că acestu scopu să-lu ajungem prin mediloce de împaciure și prin atracțiunea romanilor în practică

vietei de stat, pe atunci d. baronul baseadia reuși să scopului pe negațiune, pe conservare și chiaru escitarea mai mare încă a nemulțămirei, într'unu cuvintu — pe supremația. Eu înse cred, că atunci cându va fi vorba de apararea drepturilor, acelu popor apasatu, care se numește *poporul romanu*, va fi harnicu să le apere, căci este unu popor, pe care se pōte conta.

D. Iuliu Horváth, care în discursul său a avut plăcere de a se ocupa forte multu de mine, a spus între altele, că sunt între romani domni de aceia, cari și-au întrebunțiat influența politică în contra statului. Eu nu cunosc, d-șă, asemenea cazuri; dar dacă s'ar fi intemplat chiaru un'a ca această, romanii nu suntu unici ca atari, deorace asemenea lucruri au comis și alte naționalități, până chiar și însuși magarii, și încă în proporțiune mai mare. (Voci din stangă: este adevăratu!) D-șă înse, după cumu amu mai spus, ocupându-se pră multu de mine, mi-a atrasu atențiunea asupra multor lucruri patriotice și nepatriotice. Binevoiesca înse on. meu colegu a-mi permite să-i spunu, că în ceea ce privește patriotismulu, apoi de și nu sum magiaru, totuși cutediu a me pune în rivalitate cu d-șă ori și cându. De altmintelea d. Alessandru Romanu i-a reflectat în această privința mai multu pōte, decâtu — *quantum satis*.

Dar d. Iuliu Horváth nu s'a mulțămitu cu câte a pecatuitu prin discursul său de sâmbătă trecută, ci a mersu mai departe, publicându a două di în „Ellenör“ unu articolu, prin care nu dice nici mai multu nici mai puțin, de câtu că: la casu cându Camera ar adopta testulu comisiunii centrale, cu alte cuvinte, dacă ar respinge amendamentul d-lui Kemény, atunci Magiarimea în Transilvania ar fi necesită să se pună pe terenul posibilității. Eu, d-șă, de și nu sum magiaru, totuși asi fi avut atăta patriotismu, încâtu să nu facu o asemenea declarațiune pe cont'a națiunii și a patriei ungarene, nici chiaru atunci, cându asi senti slăbiciunea loră asi precum o sentiesc d. Iuliu Horváth. De altmintelea despre pasivitatea Romanilor din Transilvania s'a spus, că ea nu-si are cauza în legea electorală. Ba da d-șă, numai și numai legea, respective dofețele legii electorale au fostu și suntu și astăzi cauză pasivității romanilor din Transilvania, căci On. Camera, unu popor cu conștientia, atunci, cându vede, că în patri'a comună și la mas'a legilor comune, lui i-se măsura cu alta măsură, unu asemenea popor nedreptatit, dicu, are totu resonulu și totu dreptulu de a se pune în pozițiunea pasivității. Fiindu înse, că eu nu dorescu, ca această pasivitate să se mențina și mai de parte, apoi mi-iau voi a adera la amendamentul d-lui Nemesiu, carele preciscă lamuritu cifră consiliu de 8 fl. 40 fără a înolva o cifră mai mare, adecă 15 fl. Dacă înse întieptiunea On. Camera va gasi de cuvintă să respingă acestu amendamentu, atunci eu tienu cu rigore la proiectulu meu de rezoluțiune, adecă la conservarea intactă a dispozițiilor legii din 48, sustienendu, că ar fi o imprudentia politică, să stergem adu unu dreptu practicat în decursu de aproape trei decenții. — Recomand dar' încă odată Onoratei Camere opiniunea mea separată!

Varietati.

##(Avisu.) Pentru dezbaterile statutelor și definitivă constituire a *Reuniunii romane de cântări și de muzică în Lugosiu*, s'a defiptu diu'a de Santu-Ilie, adecă 1. augustu a. c. st. n. la 3 ore după mediadi. Onoratu publicu din locu și juru este invitat, ca să participe în numeru câtu mai mare la acestu actu solenu alu reuniunii. Loculu va fi un'a din localitățile școlii capitali gr. or. rom. din Lugosiu. — Grozescu mp.

(Inștiințare de interesu culturalu.) Am onore a aduce la cunoscinti'a onorabilulu publicu romanu și filoromanu cumca calatorindu eu mai lungu timp prin *România*, amu facutu cunoscinti'a cu cele mai renumite librării și amu și comandat mai multe cărți romane atătu didactice, câtu și istorice, precumu și beletristice, și morali — de cei mai buni

autori, asemenea amu procurat diferite tablouri naționale istorice de mare interesu pentru noi Romanii; în fine amu procurat *Tabelele istoriei naturale*, complete, în formatu mare și finu colorate, și mapele atătu despre *Dacia Traiana* câtu și a acelorasi părți după cum sunt astăzi, („D. . . moderna“), toate acestea și multe altele se afla în Oraviția la subscrișulu cu cele mai moderate prețuri. — I. E. Tiranu.

(Lume întorsă pre dosu!) După informațiunile ce avem, în unele comune romane, și anume într'un'a din Banatu, un'a din părțile de peste Muresiu, și un'a din Transilvania — s'au ales prin Romani de primari și județi comunali, cum se dicu pe la noi, — nu romani, ci *ovrei*. Si — ce să vedi! Precându din mai multe părți ni se scrie, cum — *ici pop'a, colid notariulu*, și mai la altu locu *judele*, totu romanilăiesi, nu vorse știe de preliminarea și abonarea vre-unei gazete romane pe sēm'a comunei, mai vertosu nu voru nici se auda de „*Albina*“ „cea-ce musca atătu de reu pre domni“ (— firește, pentru sine îi ataca și musca atătu de reu, și nu — chiar pentru popor!) și cum mai alti sânti parinti se sprimara, cea-ce nu este a naltulu guvern, ca și odienora „*Concordia*“ și „*Patria*“, nici nu lauda pre domni *Episcopi* și *Protopopi*, pentru abuzurile lor, ci isbesce în toti cei slabi la virtute fora mila; — totu atunci primarii *ovrei*, câtu intrara în oficiu, numai de câtu ascultara poporulu, că — *vr'e vr'o fōia romana și pe carea?* Si — întielegendu că poporulu romanu doresce „*Albina*“, în data ni tramisera banii de prenumeratiune și cu rogarea să li spedăm regulatu fōia, „*căci poporulu o doresce, și — findu că o doresce poporulu, o dorescu și ei!*“ Apoi nu e această — lume întorsă, domnilor și fratilor ?? —

Loteri'a pentru biseric'a în Deva

avendu a se trage la 10 augustu a. c. sunt preveniti toti domnii posessori de losuri nesolvite, că *sub nici o împrejurare Comitetulu nu pōte să mai primescă losuri îndereptu, ci privește pe domni ce au pastratu încă de anulu trecut — până acuma losurile, ca detori cu sumele ce valorēdă losurile, de atâtea ori reclamate.*

O dată cu tragerea loteriei se voru dá și socotelele; deci numele onorabilor persoane posessorie de losuri nesolvite — cauta se fie publicate.*)

Deva, în 23 iuliu 1874.

Comitetulu Loteriei.

*) Sunt rogati și celelalte onorabili Redacțiuni ale foilor naționali a reproduce această înștiințare. —

Publicațiuni tacsabili.

Concursu.

La școlă comercială și reală, împreunată cu Gimnasiulu publicu romanu gr. or. din *Brasiovu*, devenindu vacanti *trei posturi profesorali*, se scrie pentru ocuparea lor concursu cu terminulu până la 20 augustu (:1 septembrie) a. c. și anume:

1. postulu de profesor pentru limb'a și literatură magiara;
2. postulu de profesor pentru chemia și Istori'a naturală;
3. postulu de profesor pentru matematică și fizică;

Competitorii să binevoiescă a se adresă catra subscriș'a Efori'a școlară până la terminulu aretat, asternandu pe langa petitiune și actele, prin cari se dovedēscă: a) că sunt de naționalitatea română și de religiunea ort resarităna; b) că au conduită morală și politică bună; c) că sunt sanetosi; d) că au calificatiunea receruta pentru postulu la care concurendă. — La judecarea calificatiunii servește ca cinosura statutulu organicu alu Metropoliiei romane ort. res. din Ungari'a și Transilvania și Regulamentulu archidiecsanu pentru esaminarea profesorilor dela școlile secundare romane confesionali. —

Salariulu anualu împreunatu cu fiecare din aceste posturi este de 800 fl.

v. a., prospectu de înaintare și dreptu de pensionare.

Celu alesu de profesor servește anulu primu de probă, era după această se întarește ca profesor definitiv numai deca va fi depus esamenulu de profesor prescrișu. 1—3

Brasiovu 1/13 Iuliu 1874.

Efori'a școlorulu centrale romani ort. res.

Concursu.

Pre bas'a decisiunii Sinodulu parochialu din 12 maiu a. c. referitor la *edificarea turnulu santei biseric'e din Comuna gr. orient. Domanu*, Cotulu Carasului, dieces'a Caransebesiului, Comitetulu parochialu deschide concursu de licitațiune *minueda*, dela sum'a de 2000 fl. v. a.

Comun'a bisericēscă avendu materialulu cerutu pentru turnulu edificandu, dd. arhitecti, cari dorescu întreprinderea acestui lucru, sunt avisati pre 20 iuliu stilulu vechiu, a. c. înainte de mediadi la 10 ore să se infaciosie die la faci'a loculu, unde pre langa depunerea vadiulu de 10% după prețulu de estimatiune, se va începe licitațiunea.

Planulu și proiectulu de spese, pre cum și condițiunile turnulu edificandu se potu vedea în faci'a loculu la presiulu comitetulu parochialu. — Domanu, în 12 maiu 1874.

In contielegere cu D. Protoproteru tractualu alu Oraviției *Iacobu Popoviciu*. — 1—2

Concursu

Pentru parochi'a vacanta din *Clopodia*, protopresbiteratu Versietulu, cu terminu până la 14 Augustu, cându va fi și alegerea.

Emolumentele sunt: una sesiune parochială, stol'a și birulu dela 30 de numere. —

Doritorii de a ocupa această parochi'a au a-si tramite recurselu, instruite cu toate documentele prescrie în statutulu organicu, și adresate comitetulu parochialu ort. romanu din *Clopodia*, până la sasu aratatu terminu, dlui proteru alu Versietulu *Ioane Popoviciu* în *Mercina*, post'a ultima *Varadia*.

Clopodia, 1/7 1874.

In contielegere cu dlui protopresbiteru tractuale.

2—3

Comitetulu parochialu.

Concursu.

Pentru ocuparea postulu de invetiatoriu la clas'a I. din comun'a *Vraniuti*, protopresbiteratu Bisericei-albe, se scrie de nou prin această concursu cu astfelu de terminu, încatu alegerea va fi în 15 septembrie a. c., calindariulu vechiu. —

Emolumentele sunt: 300 fl. v. a. în bani gat'a, 2 orgii de lemne pentru invetiatoriu 3 orgii pentru încăldirea școlii, unu jugeru de pamentu aratoriu, gradina intravilana de legumi și cartiru liberu. —

Doritorii de a ocupa stațiunea această, au a-si tramite recurselu lor, instruite în sensulu statutulu organicu bisericesc, adresandu-le comitetulu parochialu, catra presiintele comitetulu parochialu în *Vraniuti*. Mai departe competenții au a se infaciosia în comuna înainte de alegere în vre-o dominecă și cu acea ocașiune a cercetă sânt'a biserică. —

Vraniuti, în 1 iulie 1874.

In contielegere cu Pră on. domnu protopresbiteru tractualu:

3—3

Comitetulu parochialu.

Concursu.

Pentru vacantea Stațiune invetiatorēscă dela școl'a gr. cat. română din Comuna *Badaciu*, Protopopiatulu Periceiu, Comitatulu Crasno, se deschide prin această concursu până la 30 augustu st. n. a. c.

Cu această stațiune este împreunatu și oficiulu cantoralu, a căroru emoluminte la olalte sunt următoriele:

Cartiru liberu, gradina de legumi, 2 jugeru locu aratoriu, dela 150 fumuri câte 60 cr. bani și câte una diumetate miertă (oica) de malaiu, în urma competiției stolari. —

Doritorii de a ocupa această stațiune, au a-si substerne recurselu lor, providute cu documentele necesari, adresate *Senatulu Scolastec*, catra Dlu Ioane Serbu, preotu gr. cat. în *Sicșu* (Szecs). —

Mai de parte competenții au a se infaciosia în comuna înainte de alegere în vr'o dominecă și cu serbatore și a cercetă s. baserică. —

Badaciu, la 9 iuliu 1874.

3—3

Senatulu scolastec.

In contielegere cu M. O. D. Protopu tract.